

Rajku Pavlovcu v spomin (1932–2013)

Ni dolgo tega, ko smo pisali o njem ob njegovi osemdesetletnici in mu zaželeli še veliko veselja ob geološkem delu. Žal se naše želje niso uresničile. Bolezen, ki je tlela v njem, mu ni prizanesla in letos avgusta je odšel v naš spomin. Za njim je dolga življenjska in strokovna pot.

Rodil se je v Ljubljani, kjer je hodil tudi v osnovno šolo, izobraževanje je nadaljeval na klasični gimnaziji in jo končal z maturo leta 1950. Že v gimnaziji ga je posebej navduševalo naravoslovje, najbolj véde o Zemlji. Odločil se je za študij geologije na ljubljanski univerzi, ki ga je takrat obiskovalo le malo študentov. Leta 1954 je diplomiral z nalogo o fosilnih ostankih iz Drniša, ki jih je sam nabiral in raziskal. Po odlični diplomni se je kot perspektivni geolog zaposlil na takratnem Inštitutu za geologijo, ki se je

leta 1966 preimenoval v Inštitut za paleontologijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Njegov mentor na inštitutu je bil prof. Ivan Rakovec. Z mladostno zagnanostjo in velikim veseljem do raziskovanj je preučil stratigrafski razvoj terciarnih plasti v južnozahodni Sloveniji in iz te tematike leta 1962 obranil doktorsko disertacijo pod mentorstvom prof. dr. Ivana Rakovca. Po zelo uspešnem doktoratu, ki ga je takoj za tem tudi objavil v akademijski reviji in še danes služi kot temeljno delo za ta del geološke zgodovine v Sloveniji, je kot štipendist ustanove Alexandra von Humboldta odšel na izpopolnjevanje na univerzo v München. Takrat se je odločil za mikropaleontologijo velikih foraminifer. Preučeval je skupino numulitin ali novčarjev, ki je najpogostejša v starejšem terciarju. Njegova nadarjenost se je pokazala tudi za pisanje in slovenski jezik, ki ga je nadvse spoštoval in cenil. Zato je zaradi nesoglasja z mentorjem zapustil inštitut in se v obdobju od leta 1971 do 1975 zaposlil kot knjižni urednik pri založbi Mladinska knjiga. Tudi pri tem delu je bil uspešen zaradi občutka za jezik, ljubezni do knjige in izredne komunikativnosti. Toda ljubezen do paleontološke stroke je bila močnejša. Čeprav je v tem času že napisal nekaj razprav in številne poljudne članke za različne revije, je želel živ stik s stroko. Že v času službovanja pri Mladinski knjigi je ob popoldnevih zahajal na fakulteto in preučeval terciarne velike foraminifere. Leta 1975 je bil izvoljen v naziv izrednega in leta 1981 za rednega profesorja na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani, kjer je ostal vse do upokojitve leta 2005. Pedagoško delo s študenti ga je izjemno veselilo. Predavanja in stik s študenti so bila zanj posebno veselje. Vse to so študenti lepo sprejeli in množično obiskovali njegova predavanja. Ura njegovih

predavanj je v hipu minila, saj so živahna pripoved in sem ter tja kakšna šala ali anekdota popestrile včasih tudi suhoparno snov. Svoje znanje je podajal geodetom na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo, biologom na Biotehniški fakulteti, študentom biologije in pedagogike na Pedagoški fakulteti v Mariboru in študentom na matičnem odseku za geologijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Na isti fakulteti je v letih od 1987 do 1990 opravljal dela prodekana, v letih od 1993 do 1995 pa naloge dekana.

Na fakulteti je imel boljše razmere in več časa za znanstvenoraziskovalno delo. Intenzivno je raziskoval numulitine iz Slovenije. Ob tem je osnoval obsežno in dragoceno primerjalno zbirko s primerki z vsega sveta, ki jih je deloma nabiral sam, deloma pa so mu jih pošiljali kolegi iz drugih držav. Sam ali s sodelavci je ugotovil kar nekaj novih vrst: *Nummulites vipavensis* in *Nummulites ustjensis* iz Ustij v Vipavski dolini, *Nummu-*

lites quasilaevigatus iz Vipolž v Goriških brdih, *Nummulites brkinensis* in *Nummulites postbearnensis* iz Podgrada v Brkinih, *Assilina exiliformis* iz Jelšan pri Ilirski Bistrici, *Assilina medanica* iz Vipolž, imenovana po Medani, *Assilina marinelli similis* iz Podgrada, *Assilina monacensis* iz Stene ob Dragonji in *Assilina maxima* iz Grožnjana v Istri. Poleg tega je opisal še dve vrsti fosilnih školjk iz Drniša, ko je delal svojo diplomsko nalogo: *Cardium culjinense* in *Spondylus variocostatus*. Skupaj z dr. Katico Drobne je opisal značilne plasti lapornega apnenca na meji med kreda in terciarjem iz Goriških brd. Po vasi Podsabotin sta jih imenovala podsabotinske plasti. Take plasti, ki so jih imenovali tudi »scaglia«, so našli tudi na več mestih širom Slovenije, njihovo starost pa so določili s planktonskimi foraminiferami in noplanktonom.

Njegovo priljubljenost med kolegi dokazuje tudi imenovanje novih vrst fosilov po njem.

Prerez luknjičarke vrste *Assilina maxima* v srednjeocenskem apnencu iz Grožnjana, ki jo je leta 1969 prvič opisal Rajko Pavlovec. Večji premer asiline meri 44 milimetrov.
Foto: Marijan Grm.

Prof. H. Schaub iz Švice je imenoval novo vrsto numulita *Nummulites pavlovcei*, geolog iz Bangladeša, ki je doktoriral pri njem, je imenoval novo podvrsto planktonske foraminifere *Globigerina spiralis pavlovcei* in ameriški mikropaleontolog prof. A. Loeblich nov rod foraminifer *Pavlovceina*.

Za seboj je pustil bogato izpolnjeno življenje na znanstvenem, strokovnem in poljudnem področju. Njegov nemirni duh mu ni pustil počitka. Neprestano je razmišljal, snoval, delal in pisal. Bil je svetel vzor delavnosti. Vsak dan je bil prvi na delovnem mestu in pogosto prihajal v svoj kabinet še v popoldanskem času. Njegov opus obsega več kot tisoč enot tiskanih besedil. Kakor je bil živahen in gostobeseden sogovornik, je bil tudi hiter in plodovit v pisanju. Rad je hodil na znanstvene in strokovne sestanke, ki jih je tudi sam uspešno organiziral in vodil. Najbolj je užival na terenskih vajah s študenti in poljudnih ekskurzijah s Prirodoslovnim društvom, Slovensko matico in Društvom Ex libris. Takrat je bil v polnem elementu. Za vodenje se je skrbno pripravil, navadno je k sodelovanju povabil tudi strokovnjake za posamezna področja, ki jih je ekskurzija obravnavala. Popestril jih je tudi s svojo veselo naravo in smislom za dovtype in humor. Zato so bile njegove ekskurzije vedno polno zasedene.

Poljudno pisanje mu je bilo v posebno veselje. V nekem intervjuju za revijo *Gea* je izjavil: uživam pri poljudnem pisanju, preprosto rad pišem. Poljudno je pisal že v študentskih letih in nato vse do zadnjega. Napisal je veliko število poljudnih člankov iz geologije in paleontologije, ki jih je objavljajl v revijah *Proteus*, *Življenje in tehnika*, *Pionir*, *Ciciban*, *Mohorjev koledar*, *Snežnik*, *Idrijski razgledi*, *Primorska srečanja* in drugih. Posebej odmevni sta bili njegovi knjižici iz zbirke *Pelikan: Kras* in *Iz življenja kontinentov*. Zanju je prejel tudi Levstikovo nagrado, ki je le ena od številnih nagrad, ki jih je prejel za svoje pisanje in organizacijsko delo.

V zadnjem času je bil dejaven tudi kot vodja

naravoslovno-tehniške sekcije pri Slovenski matici in kot tajnik društva ljubiteljev male grafike Ex libris. V vseh organizacijah, kjer je sodeloval, ni grel samo stola na sestankih, ampak je želel biti dejaven in prispevati k njihovi dejavnosti.

V letu 2012 je izšel njegov zadnji znanstveni članek *Numulitine iz Zunanjih Dinaridov*, v katerem je naredil temeljit pregled vseh numulitin starejšega terciarja Zunanjih Dinaridov. V članku je Pavlovec združil in analiziral vse podatke iz vseh svojih raziskav o velikih foraminiferah paleogena. Kmalu po izidu preglednega članka z območja Dinaridov je že začel pripravljati znanstveno razpravo o numulitinah iz Okonine v Savinjski dolini. Večkrat je povedal, da že nekaj let raziskuje okoninske numulite, v začetku leta 2013 je članek napisal in ga dal v pregled. S pripombami in predlogi vrnjenega članka ni več zmogel ali pa ni hotel dokončati in pripraviti za tisk.

Za njim bo ostala velika strokovna in človeška vrzel. Pogrešali bomo njegovo vedro naravo ter njegovo nesebično pripravljenost za sodelovanje in pomoč.

Jernej Pavšič in Vasja Mikuz